

Slaapverstoring als risicofactor voor psychopathologie in de postpartumperiode bij vrouwen met een bipolaire stoornis

Anja Stevens

Post-partum periode bij vrouwen met een bipolaire stoornis

- 40-67% van de vrouwen krijgen postpartum een affectieve episode
- Hoog risico voor recidief in postpartumperiode
- Risico op postpartum psychose is 100x zo hoog als bij algehele populatie
- Risico op postpartum psychose onder primiparae met psychiatrische opname in voorgeschiedenis is >100x verhoogd

Viguera A. et al. Can J Psychiatry 2002; 47 (5) 426- 436.

Wisner KL. et al. Biol Psychiatry 2004; 56: 592-596.

Gentile S. Bipolar Disord 2006; 8(3):207-220.

Burt VK, Rasgon N. Bipolar Disord 2004; 6:2-13. Nager A et al. Acta Psych Scand 2008;117:12-19

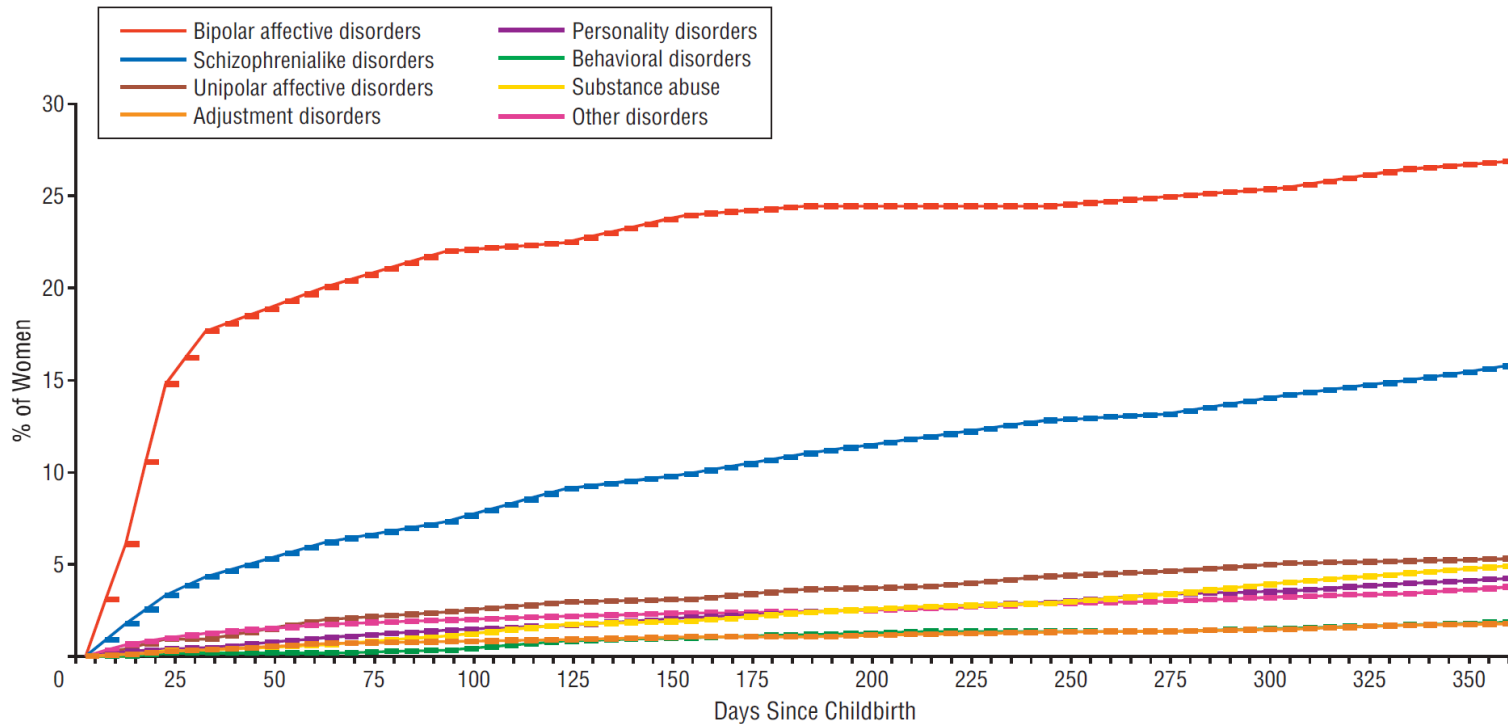
Epidemiology of Postpartum Episodes

Psychiatrische heropname

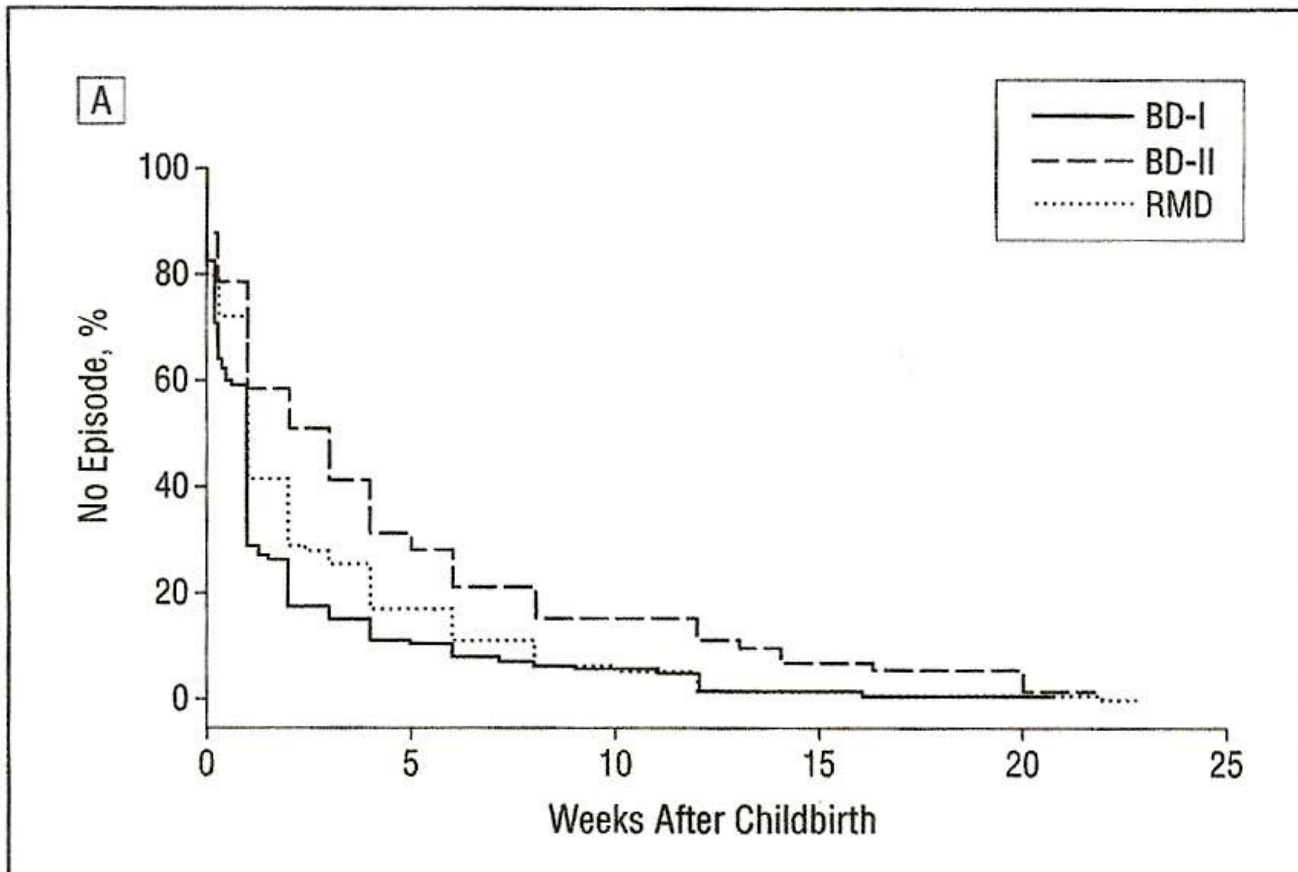
● Het risico op psychiatrische opname neemt fors toe in postpartumperiode

● De diagnose bipolaire stoornis is de sterkste voorspeller voor heropname in eerste drie weken postpartum

Cumulative incidence of readmission among Danish mothers

% without postnatal depressive/ manic/ mixed/ psychotic episodes

n = 980 Bipolar I

n = 232 Bipolar II

n = 573 Recurrent

Major Depression

Post partum

- (baby blues)
- Postpartum depressie
- Postpartum psychose

Baby blues

- ❖ 50-70% van de kraamvrouwen, wereldwijd
- ❖ Start op dag 3-5 postpartum
- ❖ Gaat (bijna) altijd vanzelf over

- ❖ Verschijnselen:
 - snelle stemmingswisselingen, prikkelbaarheid, geïrriteerdheid, slaapproblemen, nachtmerries, hoofdpijn, concentratieproblemen, vergeetachtigheid en lichte verwardheid.

Postpartum depressie

❖ 10-15 %

❖ Risicofactoren:

- Stemmingsstoornissen in de voorgeschiedenis en/of eerstegraadsfamilieleden
- Keizersnede
- Ongeplande of ongewenste zwangerschap
- Geringe sociale steun, alleenstaand, lage socio- economische status
- Recent life-event

Postpartum depressie

- ❖ Meestal ontstaan binnen 1-3 maanden postpartum
- ❖ Onderscheidt zich niet van depressieve stoornis
- ❖ Regelmatig agressieve obsessies ten aanzien van de baby
- ❖ 20% zoekt hulp; 50% hiervan wordt herkend

Postpartum psychose

- 1-2 per 1000 geboorten
- Meestal ontstaan < 2 weken postpartum
- Mix van delier en psychose
- Risico op suicide/infanticide¹

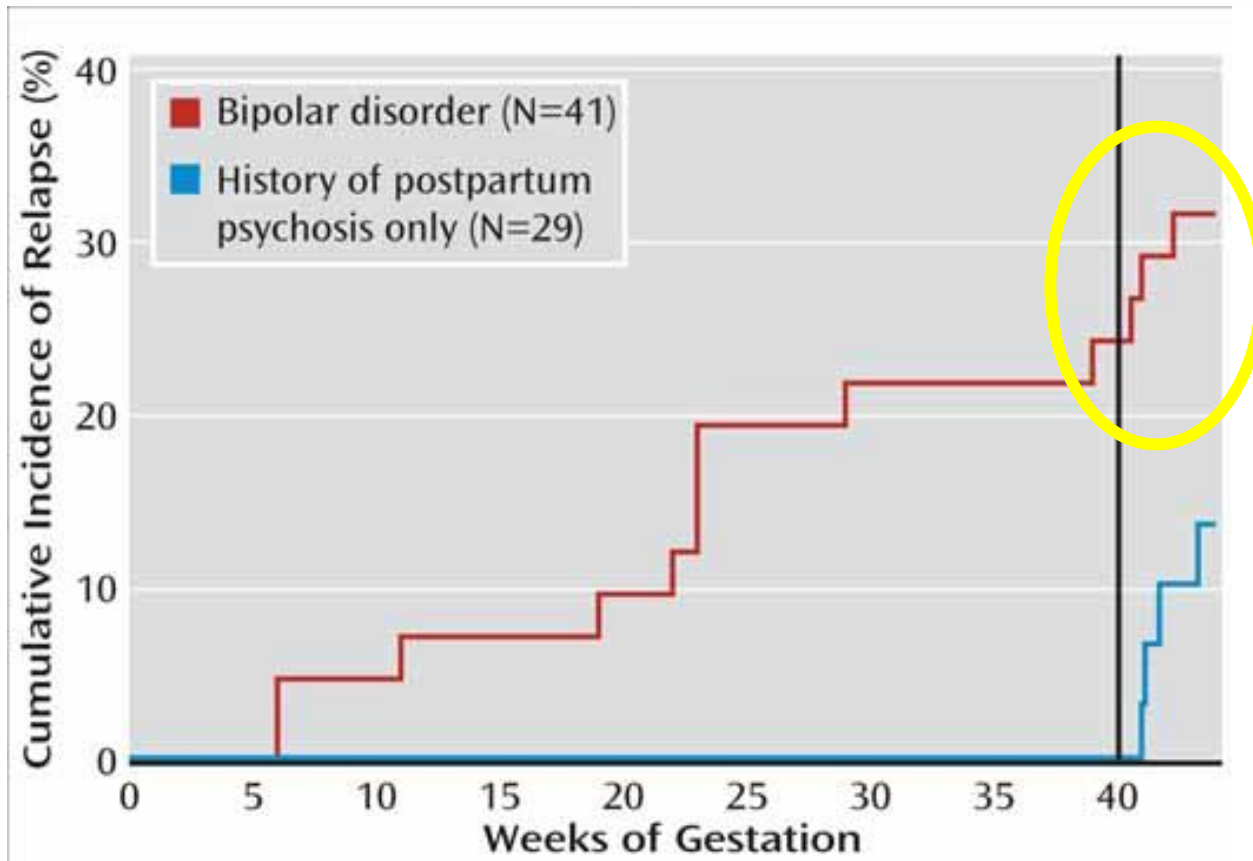
Postpartum psychose

➤ Risicofactoren:

- Bipolaire stoornis/schizoaffectieve stoornis
- Primipariteit
- Keizersnede
- Alleenstaand
- Perinatale dood
- Verstoord dag/nachtritme
- Eerdere postpartum psychose

Prevention of Postpartum Psychosis and Mania in Women at High Risk

Veerle Bergink, M.D.

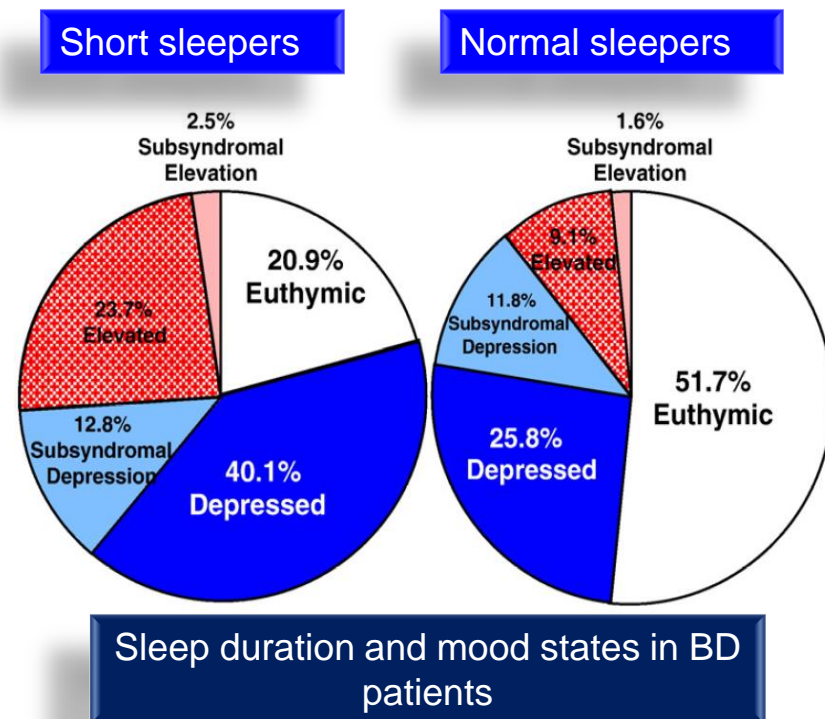
The Last Therapeutic Orphan: The Pregnant Woman

Slaaptekort

- Slaaptekort is een risicofactor voor een recidief manie,
 - postpartum blues en depressie
 - Langdurige bevalling
 - Bevalling in nachtelijke uren
 - Het geven van borstvoeding
 - Onrustige baby
- In de postpartum periode gaat slaaptekort vaak vooraf aan een postpartum depressie of postpartum psychose

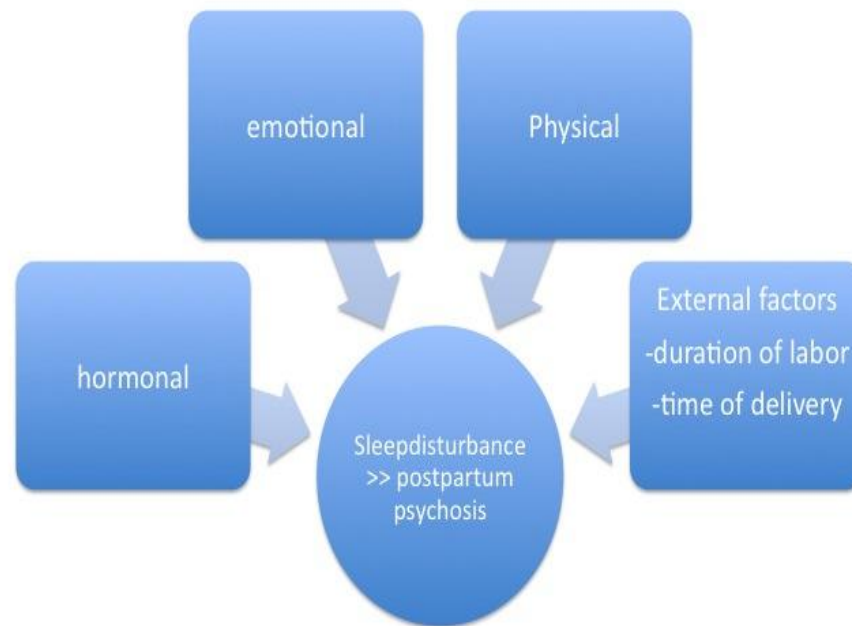
➤ Korte slapers:

- Meer klachten
- Vaker verhoogde stemming
- Vaker depressief
- Minder vaak euthym Were less frequently euthymic
- Functioneerden slechter en lagere kwaliteit van leven

Onderzoek

Slaaptekort mogelijk 'the final common pathway' bij het ontstaan van psychoses bij daarvoor gevoelige vrouwen

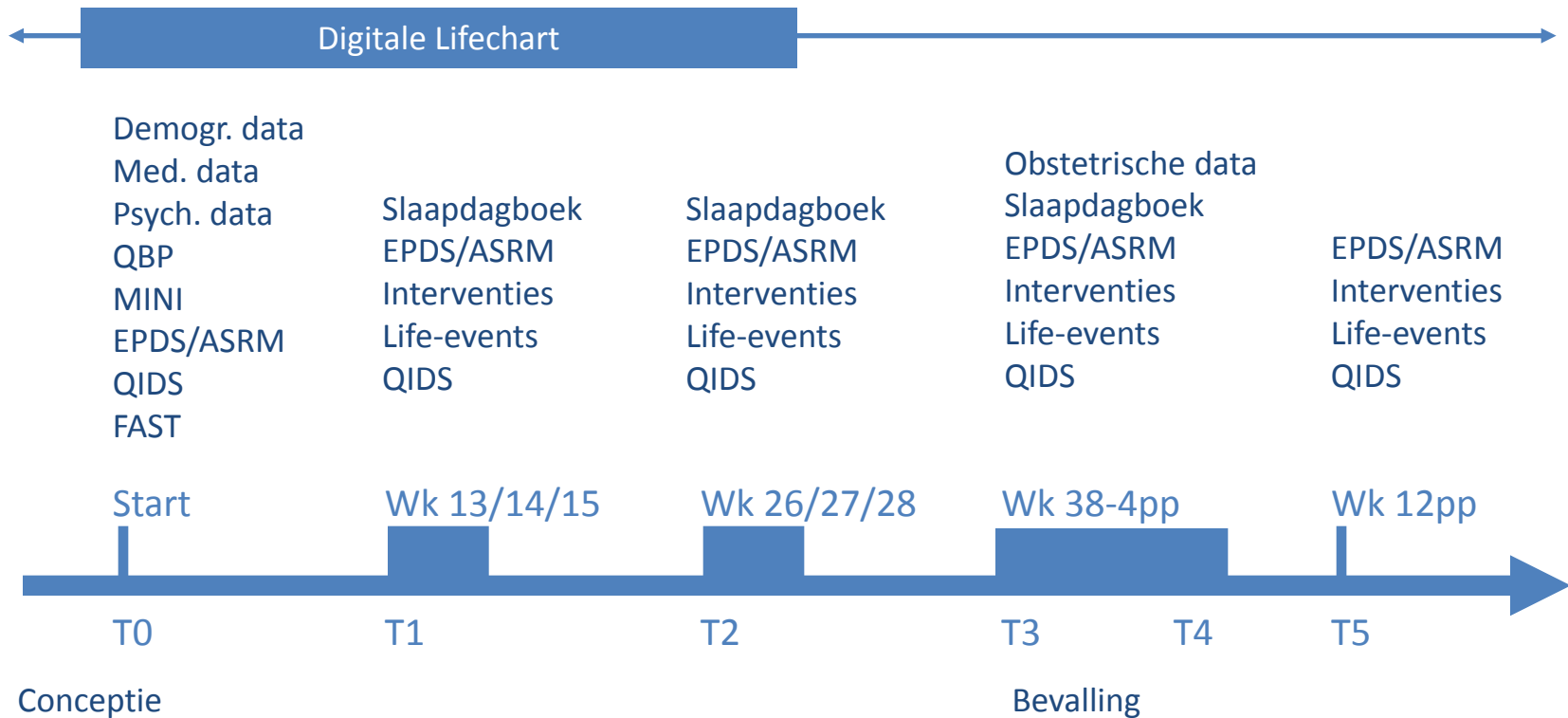

Onderzoek SLEEPREG-BD

- ✓ Prospectieve (beloops)studie bij vrouwen met een bipolaire stoornis, waarbij de invloed van slaapverstoring tijdens zwangerschap en perinatale periode wordt onderzocht op de postpartumpsychopathologie
- ✓ Aan einde eerste en tweede trimester van de zwangerschap zal een (digitaal) slaaplogboek worden bijgehouden naast actimetrie, evenals van week 38 (zwangerschap) tot 4 weken postpartum
- ✓ Gedurende hele periode wordt een (digitale) lifechart bijgehouden

Flowchart: Assessment methode en periode

Onderzoeksvragen

- ✓ Hoe is beloop van de bipolaire stoornis tijdens zwangerschap en postpartumperiode
- ✓ Wat is de invloed van de slaapverstoring perinataal en de invloed van tijdstip/duur bevalling op de postpartumpsychopathologie
- ✓ Hebben slaapproblemen tijdens de zwangerschap een voorspellende waarde voor postpartumpsychopathologie
- ✓ (is een slaapstoornis een risicofactor of een (vroeg) symptoom van een manie/depressie (of beiden))

Onderzoek: De invloed van slaapverstoring tijdens de zwangerschap en rondom de bevalling op het functioneren in de periode na de bevalling bij vrouwen met een bipolaire stoornis (sleepregbd).

Zwanger en bipolair?

Help ons de zorg voor zwangere vrouwen met een bipolaire stoornis te verbeteren.

Wilt u ons helpen?

Wij zoeken 130 vrouwen met een bipolaire stoornis, of een eerder na de bevalling doorgemaakte psychose, die zwanger zijn of willen worden en willen deelnemen aan een onderzoek naar de rol van slaapverstoring bij het ontstaan van problemen in de periode na de bevalling.

Wat is het doel van het onderzoek?

Wij onderzoeken of slaapverstoring tijdens de zwangerschap en in de periode rondom de bevalling een voorspeller is voor het ontstaan van depressieve, (hypo) manische of psychotische verschijnselen in de periode na de bevalling.

Door dit onderzoek krijgen we een beter inzicht in de specifieke rol van slaapverstoring en, meer in het algemeen, in het beloop van de bipolaire stoornis tijdens de zwangerschap en na de bevalling.

Meer kennis over de invloed van slaapverstoring tijdens zwangerschap en de periode rondom de bevalling kan helpen bij het ontwikkelen van richtlijnen voor preventie/ behandeling van psychoses en depressies die ontstaan na de bevalling bij vrouwen met een verhoogd risico hierop.

Wat houdt het onderzoek in?

Op verschillende momenten in uw zwangerschap wordt u gevraagd enkele (digitale) vragenlijsten in te vullen. Ook wordt gedurende in totaal 8 weken uw slaap bijgehouden. U blijft uw vertrouwde psychische hulp en medicatie ontvangen en er is geen extra risico voor u of uw kind.

Wat gebeurt er met uw gegevens?

Alle gegevens worden gecodeerd verwerkt en zijn dus niet te herleiden. De gegevens worden enkel gebruikt voor dit onderzoek. De onderzoeksresultaten worden verwerkt in wetenschappelijke artikelen en rapporten.

Meer weten?

Graag geven wij u meer informatie over het onderzoek. Neemt u gerust contact met ons op of kijk eens op onze site.

Telefoon: **06 12969202** (hoofdonderzoeker)
0546 542424 (receptie Dimence)

E-mail: sleepregbd@dimence.nl

Internet: www.dimence.nl/sleepregbd

Helpt u ons de zorg voor zwangere vrouwen met een bipolaire stoornis te verbeteren?

In dit onderzoek werken samen:

Preventie van postpartum affectieve episodes

- Maak een signaleringsplan voor de perinatale en postpartumperiode
- Voorkom slaapstoornis/ verstoring dag-nachtritme
- Onderhoud een behandelrelatie met de partner (en familie) van de vrouw
- Follow-up in de eerste 2-3 weken postpartum is wenselijk/essentieel
- Start met stemmingsstabilisator meteen na bevalling (als tijdens zwangerschap gestopt)
- RRR

Preventie postpartum psychose

- Lithium in dosering van vóór zwangerschap hervatten
- Bij slaapproblemen 20 mg temazepam
- Bij hypomanie/manie/(dreigende) psychose
lithiumdosering verhogen tot spiegel van 1,2 mmol/l
- Voor onrustbestrijding: lorazepam tot 20 mg/24 uur

Preventie postpartumpsychose

Van het grootste belang:

➤ voldoende slaap, rust, regelmaat en niet te veel stress, dus:

➤ op tijd naar bed, evt extra hulp inschakelen b.v. gespecialiseerde gezinszorg of psychiatrische thuiszorg of extra hulp s.p.v. om situatie in de gaten te houden

Aanbevelingen

- vraag altijd naar psychiatrische voorgeschiedenis: is sterkste voorspeller!!
- bij twijfel: overleg met een pop-poli of kinderwenspoli
- bij gebruik psychofarmaca: overleg met verloskundige/gynaecoloog>>eensluidend advies

Take home message

- Vrouwen moeten geïnformeerd worden over het risico op recidief in de postpartum periode
- Het hoge recidief risico onderstreept de noodzaak van adequate preventie en behandeling van postpartum psychopathologie
- Patiënten en hun families zouden goed voorgelicht moeten worden over het behouden van een normaal slaappatroon

- **Enne.....als één van uw patiënten met een bipolaire stoornis zwanger is, denk aan het SLEEPREG-BD onderzoek!!!!**

Dank voor uw
aandacht

